

İNDİRGEN YIKAMAYLA YAPILAN BOYARMADDE SÖKÜMÜ VE YENİDEN BOYAMA İŞLEMİNİN KULLANIM HASLIKLARINA ETKİSİ

Onur BALCI, R. Tuğrul OĞULATA
Çukurova Üniversitesi, Tekstil Mühendisliği Bölümü, Balcalı/ADANA

ÖZET

İndirgen yıkama kullanılarak yapılan boyarmadde sökümü, hatalı kumaşları bu hatalarından arındırıp tekrar ekonomik değer kazandırmak için uygulanan bir prosestir. Bu proses, kumaşı oluşturan elyaf yapısını ve boyarmaddenin tekrar bu elyafa bağlanma özelliklerini değiştirebileceğinden, kumaşın kullanım haslıklarını etkileme riski bulunmaktadır. Çalışmada seçilen iki tip karışım kumaşa boyarmadde sökümü ve ardına yeniden boyama işlemi uygulanıp, prosesin kullanım haslıklarına (yıkama, sürtünme, ter, kuru temizleme, su) olumlu veya olumsuz etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İndirgen Yıkama, Boyarmadde Sökümü, Kullanım Haslıkları

EFFECT OF DYESTUFF REMOVING AND RE-DYEING PROCESS MADE BY REDUCTIVE WASHING TO USAGE FASTNESSES

ABSTRACT

Dyestuff removing made by reductive washing is a process which is applied for levelling the faults of fabrics and gain economical vaule. This process has a risk of effecting fastnesses of fabric because it can change the fibre structure and bonding ability of dyestuff to fibre. In this study two selected fabrics have been applied dyestuff removing process and dyeing again. After, it has been tried to determine positive or negative effects of this process to fastnesses (as washing, rubbing, perpiration, dry cleaning, water).

Key Words: Reductive Washing, Dyestuff Removing, Fastnesses.

1. GİRİŞ

Genel olarak renk haslığı, tekstil materyali üzerinde bulunan boyarmaddenin çeşitli dış etkilere (fiziksel-kimyasal) karşı göstermiş olduğu direnç olup kullanım ve fabrikasyon haslığı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kullanım haslığı, tekstil materyaline fiziksel veya kimyasal yöntemlerle bağlanmış boyarmaddenin kullanım esnasındaki çeşitli etkilere (yıkama, terleme, sürtünme, güneş, kuru temizleme) karşı göstermiş olduğu dirençtir.

Renk haslığı konusu üzerine farklı çalışmalar yapılmıştır. Özellikle bu çalışmalar poliester elyafı ve bu elyafın selülozik orijinli (pamuk, viskon gibi) liflerle olan karışımlarının boyanması ve redüktif yıkanması konusunda yoğunlaşmıştır (Dohmen, 1998; Anış ve Yıldırım, 2003; Anders ve Schindler, 1997).

Boya sökümü işlemi ise tekstil terbiyesinde farklı nedenlerden dolayı (boyamadan kaynaklı, kimyasal maddeden kaynaklı, apre işleminden kaynaklı vb.) hatalı olarak üretilmiş materyallerin (iplik, kumaş) düzeltilmesi amaçlı kullanılan bir yöntemdir. Yöntemin esası tekstil materyali üzerinde renkliliği sağlayan boyarmaddeyi, bağlanma reaksiyonunun tersi şekilde lif yapısından ayırıp mamulü renksiz hale getirmektir. Böylece materyal üzerinde belirlenen hata temizlenmekte ve yeniden boyanmaya hazır hale getirilerek üretime dahil edilmektedir. Boya sökümü üzerine yapılan önceki çalışmalar ise genellikle bu işlemde kullanılan redüktif yıkama maddelerinin özelliklerinden bahseden araştırmalar ötesine gitmemektedir (Aksoy, 1997; Cantürk, 1996; Uhri, 2003; Yakartepe ve Yakartepe, 1995).